

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

**КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

МАГІСТР

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: «Аналіз та оцінка міжнародної конкурентоспроможності
підприємства»

Виконала: студентка 2 року навчання,
групи 8.06.07.13.02,
спеціальності 8.03050301 «Міжнародна
економіка»

Воронова О.С.

Керівник: д.е.н., доцент Шталь Т.В.

Рецензент: д.е.н. Онегіна В.М.

Харків – 2015 рік

Актуальність теми. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства є однією з найважливіших категорій ринкової економіки і характеризує можливість та ефективність адаптації підприємства до умов конкурентного середовища. Ключове положення в економіці України займають промислові підприємства. Це обумовлено тим значенням, яке має промисловість у структурі національної економіки. Тому проблеми підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств на внутрішньому і на міжнародних ринках є важливими як у сучасних умовах, так і в майбутньому. Особливої гостроти ця проблема набуває в умовах посилення інтенсивності конкуренції на окремих ринках, де від підприємств-виробників продукції потрібно постійно відслідковувати зміни попиту, вартості сировинних ресурсів.

Дослідження теоретичних основ та практичного аналізу та оцінки поняття міжнародної конкурентоспроможності знайшли своє відображення в працях закордонних учених Г. Асселя, Ф. Котлера, Г. Минцберга, Пітерса, М. Портера, Ф. Тейлора, А. Сміта, А. Файоля, Р. Уотермена, Е. Чемберлена, Й. Шумпетера та інших. Дослідженню цього питання присвячено праці вчених країн СНД – Г. Азоева, І. Ансоффа, О. Градова, Р. Фатхутдинова, А. Юданова та інших. У працях вітчизняних вчених Я.Б. Базилюка, В.А. Білошапки, Н.М. Гаращенко, В.І. Герасимчука, В.Л. Діканя, Г.В. Загорій та інших – приділяється значна увага формуванню конкурентних переваг та конкурентоспроможності підприємств.

Незважаючи на значні досягнення в теорії й практиці підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємства, є ряд проблем, які залишаються предметом дискусій і обговорень вчених-економістів. У зв'язку з цим обґрунтування підходів до її дослідження з метою подальшої розробки ефективної стратегії підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємства є актуальним.

Метою дипломної роботи є розвиток теоретичних і методичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо аналізу, оцінки та як наслідок

підвищення міжнародної конкурентоспроможності українських виробничих підприємств в умовах сучасної світової конкуренції.

Зазначена мета визначила постановку й послідовне вирішення таких завдань:

- обґрунтувати розширене авторське трактування поняття «міжнародна конкурентоспроможність підприємства»;

- узагальнити принципи та підходи до аналізу та оцінки міжнародної конкурентоспроможності на підприємстві;

- дослідити тенденції та проблематику виробничих підприємств ракетно-космічної галузі;

- оцінити та проаналізувати фінансовий, зовнішньоекономічний стан та конкурентоспроможність функціонування ДНВП “Об’єднання Комунар”;

- розробити модель ефективної стратегії підвищення міжнародної конкурентоспроможності на аналізованому підприємстві.

Об’єктом дослідження є процес підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємств за рахунок створення ефективної стратегії.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні й прикладні засади підвищення міжнародної конкурентоспроможності на виробничих підприємствах.

Методи дослідження. Теоретичним та методологічним підґрунтям дипломної роботи стали класичні теорії зовнішньої торгівлі, наукові та теоретичні розробки українських та зарубіжних учених, а також системний підхід до вивчення міжнародної конкурентоспроможності підприємств. У процесі підготовки дипломної роботи використовувалися загальнонаукові методи: діалектичний метод, горизонтальний (тимчасовий) та вертикальний (структурний) методи аналізу, угруповання і порівняння, метод факторного аналізу, метод внутрішніх економічних конкурентних переваг, метод системного підходу, економіко-математичні методи аналізу та методи логічного узагальнення. У процесі дослідження використовувалися матеріали щорічних

статистичних збірників, монографій, довідкової, періодичної вітчизняної літератури з питань міжнародної конкурентоспроможності підприємств України та інших країн.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку та уточненні теоретичних положень, розробці науково обгрунтованої стратегії щодо підвищення міжнародної конкурентоспроможності на виробничому підприємстві. Найсуттєвіші з них наступні:

- удосконалено понятійний апарат категорії «міжнародна конкурентоспроможність підприємства», яка має забезпечуватися такими показниками, як висока виробнича ефективність, яка реалізується завдяки сучасному обладнанню, технологіям, кваліфікованому персоналу та здатністю завоювати й тривалий час утримувати власну ринкову нішу, що реалізується завдяки ефективному використанню принципів маркетингового управління.

- обгрунтовано науково-методичні підходи до аналізу та оцінки рівня міжнародної конкурентоспроможності підприємства, а також проведено аналіз, виявлення та врахування чинників та умов міжнародної конкурентоспроможності підприємства, які є складовими управлінського циклу.

- у ході проведеного аналізу було вивчено модель ЗЕД, яка повною мірою описує вплив ЗЕД на конкурентоспроможність підприємства. Дана модель має двоякий характер, сутність якого полягає у тому, що будучи стратегічною метою підприємства, ЗЕД сприяє формуванню та реалізації конкурентних переваг підприємства.

- розроблено оптимізаційний підхід до моделювання й розробки стратегії підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємства, який на відміну від існуючих ґрунтується на використуванні сучасних високих технологій з урахуванням укріплення позицій підприємства на міжнародних ринках, збільшення кількості клієнтів підприємства та встановлення стабільності отримання доходу. За результатами розрахунків ефективності

запропонованої стратегії, встановлено практичну значущість та перспективність використання клієнт-орієнтованої стратегії на підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані результати, висновки й пропозиції доведено до рівня методичних узагальнень і прикладного інструментарію, що дає можливість керівництву виробничих підприємств приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо формування стратегії підвищення міжнародної конкурентоспроможності.

Апробація результатів дипломної роботи. Основні положення дипломної роботи доповідалися і схвалені на науково-практичній конференції «Перспективные научные исследования – 2015» (м.Софія, Болгарія – 2015 р.). За результатами дипломної роботи опубліковано 1 тези доповіді на конференції.

Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, резюме на французькій мові та 4 додатків. Дипломна робота викладена на 134 сторінках друкованого тексту, містить в собі 27 таблиць, 22 рисунка, список використаних джерел зі 100 найменувань.

У вступі розкривається сутність та актуальність теми дослідження, значущість її поглибленого вивчення. Формулюється мета дослідження, предмет та об'єкт. Наводяться інформаційні джерела, використані у підготовці роботи.

У першому розділі було проаналізовано підходи щодо визначення категорії міжнародної конкурентоспроможності підприємства, досліджено чинники та умови впливу на неї, розглянуто різні методи та підходи до оцінки міжнародної конкурентоспроможності на підприємстві, проведено аналіз основних стратегій міжнародної конкурентоспроможності.

У другому розділі надається загальна характеристика діяльності підприємства, аналізується стан фінансово-господарської та зовнішньоекономічної діяльності підприємства, а також діагностується рівень міжнародної конкурентоспроможності ДНВП «Об'єднання Комунар».

У третьому розділі запропонована та обґрунтована необхідність впровадження стратегія підвищення міжнародної конкурентоспроможності на ДНВП «Об'єднання Комунар», змодельовано процес реалізації стратегії підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємства та розрахована ефективність запропонованої стратегії.

У висновках представлено основні результати роботи, обґрунтовано значення запропонованої стратегії для зовнішньоекономічної діяльності підприємства та підвищення міжнародної конкурентоспроможності ДНВП «Об'єднання Комунар».

АНОТАЦІЯ

Воронова О.С. Аналіз та оцінка міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні й прикладні засади підвищення міжнародної конкурентоспроможності на виробничих підприємствах. Обґрунтовано науково-методичні підходи до аналізу та оцінки рівня міжнародної конкурентоспроможності підприємства, а також проведено аналіз, виявлення та врахування чинників та умов міжнародної конкурентоспроможності підприємства, які є складовими управлінського циклу. Розроблено оптимізаційний підхід до моделювання й розробки стратегії підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємства, який на відміну від існуючих ґрунтується на використуванні сучасних високих технологій з урахуванням укріплення позицій підприємства на міжнародних ринках, збільшення кількості клієнтів підприємства та встановлення стабільності отримання доходу.

Ключові слова: міжнародна конкурентоспроможність підприємства, стратегічна спрямованість, потенціал зовнішньоекономічної взаємодії підприємства, система управління, ефективність, підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

АННОТАЦИЯ

Воронова О.С. Анализ и оценка международной конкурентоспособности предприятия.

Предметом исследования являются теоретические, методические и прикладные основы повышения международной конкурентоспособности на производственных предприятиях. Обоснованно научно-методические подходы к анализу и оценке уровня международной конкурентоспособности предприятия, а также проведен анализ, выявление и учет факторов и условий международной конкурентоспособности предприятия, которые являются составляющими управленческого цикла. Разработан оптимизационный подход

к моделированию и разработки стратегии повышения международной конкурентоспособности предприятия, в отличие от существующих основывается на использовании современных высоких технологий с учетом укрепления позиций предприятия на международных рынках, увеличение количества клиентов компании и установления стабильности получения дохода.

Ключевые слова: международная конкурентоспособность предприятия, стратегическая направленность, потенциал внешнеэкономического взаимодействия предприятия, система управления, эффективность, повышение международной конкурентоспособности предприятия.

ANNOTATION

Voronova O.S. Analysis and evaluation of international competitiveness.

The object of the study is theoretical, methodological and applied principles of international competitiveness in manufacturing plants. A scientific and methodological approaches to the analysis and evaluation of the international competitiveness of enterprises and analysis, identify and take account of factors and conditions of the international competitiveness of enterprises, which are components of the management cycle. Developed optimization approach to modeling and development strategy to increase the international competitiveness of enterprises, which, unlike existing based on the use of modern high technology based on strengthening positions on international markets, increasing the number of enterprise customers and establishing stable income.

Key words: international competitiveness, strategic focus, potential foreign economic cooperation enterprise system management efficiency, improve international competitiveness.